

Tieteellisen tutkimuksen tietosuojailmoitus 26.10.2021
EU:n tietosuoja-asetus (EU 2016/679), art. 12, 13, 14

1. Tutkimuksen nimi, luonne ja kesto

CRITICAL: Arviointitutkimus lasten ja nuorten kriittisestä lukutaidosta (kertatutkimus)

Tutkimuksen kesto: 1.11.2021-31.5.2022

Henkilötietojen käsittelyaika: Kunnes CRITICAL-hankkeen (Suomen Akatemia No. 335625) 2. rahoituskausi päättyy 30.9.2026.

2. Rekisterinpitäjä

Tutkimus tehdään työsuhteessa Tampereen yliopistona toimivaan Tampereen korkeakoulusäätiöön, jolloin rekisterinpitäjä on Tampereen korkeakoulusäätiö.

Tampereen korkeakoulusäätiö sr

33014 Tampereen yliopisto, Kalevantie 4, 33100 Tampere

Y-tunnus 2844561-8

3. Yhteyshenkilö tutkimusrekisteriä koskevissa asioissa

Akatemiatutkija Carita Kiili

Keskustakampus Virta, Åkerlundinkatu 5, 33100 Tampere

carita.kiili@tuni.fi

puh. 050-3182470

4. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

dpo@tuni.fi

5. Tutkimuksen vastuullinen johtaja

Akatemiatutkija Carita Kiili (kts. kohta 3)

6. Tutkimuksen suorittajat

Tutkija Laura Kannainen, laura.kannainen@tuni.fi

Tutkija Riikka Anttonen, riikka.anttonen@tuni.fi

Akatemiatutkija Carita Kiili, carita.kiili@tuni.fi

Tutkimuksen suorittajat voivat käsitellä tutkimussuostumuksia, laskea tutkittavien iän tutkimuksen alkaessa, koodata henkilötiedot (sukupuoli, kotikieli, koulu, luokka ja huoltajien koulutustausta sekä ammattiluokka) tilasto-ohjelmaan.

7. Tutkimusrekisterin tietosisältö

Nimi, syntymäaika, sukupuoli, kotikieli (suomi / suomi ja muu kieli / muu kieli kuin suomi), koulu, luokka, huoltajien koulutustausta, huoltajien ammattiluokka.

8. Henkilötietojen tietolähteet

Tutkittavilta ja heidän huoltajiltaan

9. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Henkilötietoja käsittelyn tarkoitus on tieteellinen tutkimus. Tutkimuksessa selvitetään eri-ikäisten oppilaiden (4. luokka, 6. luokka, 8. luokka sekä lukion tai ammattioppilaitoksen aloittaneet opiskelijat) kriittisen lukemisen taitoja sekä siihen

yhteydessä olevia tekijöitä (lukusujuvuus, minäpystyvyyys, aikaisempi tieto ja käsitykset lukutehtävän aiheesta sekä koti kriittistä lukemista tukevana ympäristönä).

Oppilaiden tekemissä paperitehtävissä (lukusujuvuustehtäviä) on tehtävätunniste, jolla oppilaat kirjautuvat myös digitaalisiin kriittisen lukemisen tehtäviin. Oppilas saa kirjekuoren, jossa on tehtävätunniste paperilla. Hän kirjoittaa paperiin nimen ja palauttaa paperin suljetussa kirjekuoressa opettajalle. Kun tutkijat ovat saaneet paperit, he tekevät listan niistä tehtävätunnuksista, joihin liittyy tutkimussuostumus. Tämän jälkeen tutkijat määrittävät niille oppilaille, joilla on suostumus, erillisen tutkimustunnisteen, jota käytetään aineiston kirjaamisessa tilasto-ohjelmiin. Tehtävätunniste ja tutkimustunniste kirjataan erilliseen taulukkoon. Taulukkoa käytetään apuna, kun tehtävien tiedot syötetään tilasto-ohjelmaan. Tehtävätunnisteen ja tutkimustunnisteen yhdistävää taulukkoa säilytetään Tampereen yliopiston suojatulla palvelimella.

Suostumuslomakkeita säilytetään lukitussa työhuoneessa olevassa lukitussa kaapissa, jonne on pääsy vain suorittavilla tutkijoilla. Suostumuslomakkeet hävitetään viimeistään hankkeen päättyessä (30.9.2026) viemällä ne yliopiston tiloissa olevaan jäteastiaan, joka on tarkoitettu tietosuojatuille dokumenteille.

Henkilön nimeä käytetään, jotta opettajille voidaan antaa palautetta oppilaiden suoriutumisesta tehtävissä, jotka ovat opetus suunnitelman mukaisia. Palaute annetaan kaikista oppilaista, minkä jälkeen niiden oppilaiden, joilla ei ole suostumusta, tehtävien vastaukset tuhoetaan.

Oppilaiden **syntymäaikaa, sukupuolta ja kotikieltä** kysytään, sillä useat korkeatasoiset tieteelliset julkaisut edellyttävät osallistujien keski-ikä, kielitaustan ja sukupuolijakauman raportointia. Syntymäaikatietoja käytetään ainoastaan keski-ikä laskemiseen. Oppilaiden syntymäajan käsittelyssä toimitaan seuraavasti. Oppilaan tunniste, syntymäaika ja ensimmäisen tehtävän teon päivämäärä kootaan väliaikaiseen laskentataulukon. Tämän taulukon avulla lasketaan lapsen ikä tutkimuksen alkaessa. Varsinaiseen datatiedostoon ei kirjata syntymäaikaa eikä tutkimuksen aloituspäivää, jolloin oppilas ei ole enää identifioitavissa ikänsä perusteella. Väliaikainen taulukko tuhoetaan, kun ikätiedot on siirretty varsinaiseen datatiedostoon.

Tutkimuksen tilastollisissa analyyseissä kontrolloidaan **koulu, koululuokka ja huoltajien koulutustausta sekä ammattiluokka**, jotta voidaan sulkea pois niiden merkitys, kun tarkastellaan tutkittavien ikätason, minäpystyvyyden, lukusujuvuuden ja aikaisempien tietojen ja käsitysten sekä kodin luku ympäristön merkitystä kriittiselle lukutaidolle.

Tutkimusprojektissa työskentelevät henkilöt, jotka käsittelevät henkilötietoja, sitoutuvat allekirjoituksellaan noudattamaan hyviä tieteellisiä käytänteitä. Kaikki henkilötietojen käsittely tapahtuu yliopiston tiloissa vastuullisen tutkijan valvonnassa.

10. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste: EU:n yleinen tietosuoja-asetus, artikla 6 kohta 1 sekä tietosuojalaki 4 §:

Yleistä etua koskeva tehtävä/rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö

- tieteellinen tutkimus

11. Arkaluonteiset henkilötiedot

Tutkimuksessa ei käsitellä arkaluonteisia henkilötietoja

12. Henkilötietojen siirto tai luovuttaminen ulkopuolisille

Henkilötietoja sisältäviä aineistoja ei luovuteta muille tahoille. Tutkimushankkeen muut tutkijat tai hankkeen kansainväliset yhteistyökumppanit voivat käsitellä vain anonymisoitua, numeerista aineistoa.

13. Rekisterin suojauksen periaatteet

Manuaalisen aineiston (esim. paperiaineisto) suojaaminen:
Aineisto säilytetään lukitussa tilassa ja lukitussa kaapissa.

Digitaalisen aineiston suojaaminen (esim. tietojärjestelmät ja laitteet):
Digitaalinen aineisto suojataan käyttäjätunnuksella, salasanalla ja kaksivaiheisella käyttäjän tunnistuksella (MFA).

Suorien tunnistetietojen käsittely:
Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa

Tietojen suojaus tietojen siirroissa:
Opettajille lähetetään palaute oppilaiden suoriutumisesta lukutehtävissä. Opettaja voi hyödyntää saamaansa tietoa opetuksensa suunnittelussa. Palautteessa käytetään vain oppilaiden etunimiä (jos kaksi samannimistä lisätään sukunimen ensimmäinen kirjain). Palaute lähetetään sähköpostilla, jossa käytetään Office 365 -palvelun sähköpostin salausta.

14. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Tutkimusrekisteri arkistoidaan anonymisoituna ilman tunnistetietoja. Tutkimuksen päätyttyä anonymisoitu aineisto arkistoidaan Tietoarkistoon.

15. Rekisteröidyn oikeudet ja niiden mahdollinen rajoittaminen

Rekisteröidyllä on, ellei tietosuojalainsäädännöstä muuta johdu:

Tietojen tarkastusoikeus (oikeus saada pääsy henkilötietoihin)

- Rekisteröidyllä on oikeus tietää, käsitelläänkö hänen henkilötietojaan vai ei, ja mitä henkilötietoja hänestä on tallennettu

Oikeus tietojen oikaisemiseen

- Rekisteröidyllä on oikeus vaatia, että häntä koskevat virheelliset, epätarkat tai puutteelliset henkilötiedot oikaistaan tai täydennetään ilman aiheutonta

viivytystä. Lisäksi henkilöllä on oikeus vaatia, että tarpeettomat henkilötiedot poistetaan.

- Oikeus tietojen poistamiseen
 - Rekisteröidyllä on poikkeustapauksissa oikeus saada henkilötietonsa kokonaan poistettua rekisterinpitäjän rekistereistä (oikeus tulla unohdetuksi).
- Oikeus käsittelyn rajoittamiseen
 - Rekisteröidyllä on tietyissä tilanteissa oikeus pyytää henkilötietojensa käsittelyn rajoittamista siksi aikaa, kunnes hänen tietonsa on asianmukaisesti tarkistettu ja korjattu tai täydennetty.
- Vastustamisoikeus
 - Henkilöllä on tietyissä tilanteissa oikeus henkilökohtaiseen, erityiseen tilanteeseensa perustuen milloin tahansa vastustaa henkilötietojensa käsittelyä.
- Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen
 - Rekisteröidyllä on tietyissä tilanteissa oikeus saada häntä koskevat henkilötiedot, jotka hän on toimittanut rekisterinpitäjälle, jäsenellyssä, yleisesti käytetyssä ja koneellisesti luettavassa muodossa, ja oikeus siirtää tiedot toiselle rekisterinpitäjälle.
- Oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle
 - Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus erityisesti vakinaisen asuin- tai työpaikkansa sijainnin mukaiselle valvontaviranomaiselle, jos hän katsoo, että henkilötietojen käsittelyssä rikotaan EU:n yleistä tietosuoja-asetusta (EU) 2016/679. Rekisteröidyllä on lisäksi oikeus käyttää hallinnollisia muutoksenhakekeinoja sekä muita oikeussuojakeinoja.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Faksi: 029 56 66735

Sähköposti: tietosuoja@om.fi

Rekisteröidyn oikeuksien käyttämistä koskevissa pyynnöissä noudatetaan rekisterinpitäjän tietopyyntöprosessia.